

BOTKYRKA

FÖRSAMLINGSBLAD

NR 2 2018

TONEN FRÅN HIMLEN

SPAGETTIVÄSTERN | BACH | **HOPP** | STJÄRNANS VÄG | **PÅSK**
ÄGGRULLNING | **OBLATBAGERIET** | ALBYSJÖN | **AINA 103 ÅR**

ACH, DU LIEBER BACH!

TEXT: Elisabeth Edström FOTO: Arne Hyckenberg

Nog är det förunderligt med Bachs musik. Johann Sebastian Bach lär vara på väg att gå om både Mozart och Beethoven som världens mest framförda tonsättare. 270 år efter sin död.

Jag minns väl den dag min pianofröken tant Gerda satte något som hette "Solfeggietto" i mina barnhänder. En ögonblicklig förälskelse. Detta var ändå inte pappa Bach utan en av sönerna, Carl Philipp Emanuel.

Senare lärde jag känna Johann Sebastians inventioner, partitor - och all orgelmusik - fantastiska preludier och fugor, koraltbearbetningar och trionsonater. En otrolig skatt för alla kyrkomusiker.

Och körmusiken. Under sin anställning i Leipzig (1723-1750), då Bach hade ansvaret för all musik i stadens fyra huvudkyrkor och undervisning i Thomasskolan, skrev han nya kantater för varje söndag under flera års tid. 200 av dem är bevarade.

De framfördes antingen i Thomaskyrkan eller Nicolaikyrkan av hans skolgossar och några stadsmusikanter. Sade jag att det var varje söndag? Och hur många svenska körer har inte framfört hans Julorium eller någon av hans Passioner?

Bachs musik dansar. Lyssnare av både folkmusik och jazz kan känna igen sig hos Bach. Hans musik är så flödande, så balanserad och trygg - och samtidigt så hisnande.

I Waltershausen i Thüringen finns "den största orgeln" från Bachs tid. Den är byggd av Tobias Trost, samtida med Bach. Orgelbyggare Trost var en något egensinnig herre. Trots beställningen på en 2-manualig orgel, byggde han till en tredje manual. Det höll på att rendera honom fängelse och hängning(!). I stället tvingades den byggansvarige sänka hela orgelläktaren för att få in den stora orgeln. Till Bachs stora glädje kan man tänka sig.

Under en resa hösten 2016 fick jag och två andra kollegor provspela Bachorglarna i Waltershausen och Arnstadt. Ganska tungspelade men förstås fascinerande.

Under samma resa besökte vi också Bachs födelsestad Eisenach (200 år innan Bach traskade Martin Luther på stadens gator och sjöng i kyrkans gosskör). Kring Bachs förmodade födelsehus har ett stort museum byggts upp med noter, litteratur, skivinspelningar och gamla instrument. Där finns också en inglasad dörr från Bachs hem. Själva dörrhandtaget är fritt. Där stod jag och höll i dörrhandtaget till Johann Sebastian Bachs värld.

SDG

SDG - Soli Deo Gloria ("endast till Guds ära" eller "Äran tillhör Gud") skrev Bach på all sin sakrala musik - också på många av sina "okyrkliga" kompositioner.

»Där stod jag och höll i
dörrhandtaget till Johann
Sebastian Bachs värld.«

INNEHÅLL

HJÄRTATS LILLA KEX

SID 12-15

Det lilla oblatbageriet på Södermalm tillverkar miljontals oblater till hela världens kyrkor. Med en stor portion gudomlig kärlek bakar volontärer det lilla runda kexet med Jesus på, med hjälp av maskiner som är över hundra år gamla.

AINA

SID 28

Hon föddes i april 1914 i Klockargården vid Botkyrka kyrka, där hon också växte upp tillsammans med sina föräldrar och fyra syskon. Möt Aina, som berättar om sin uppväxt för 100 år sedan.

28

6

TOMAS TVIVLAREN

SID 20

Tillsammans med Tomas får vi nu, i påsktid, dela trons olika dimensioner med varandra - i samtal, bön och gudstjänst. Allt får rymmas, skriver prästen Erik Dufva.

DINA HÄNDER ÄR FULLA AV BLOMMOR

SID 22

Musikern Karolina Wärn Bråkenhielm dyker ned i en påskpsalm från 70-talet med inspiration från både Andra vatikankonciliet och spagettivästern.

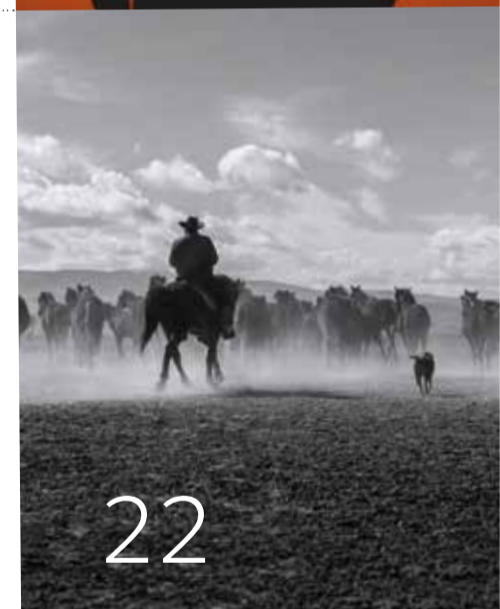
LJUSET GER KRAFT

SID 6-9

Som barn var Tina Karnéus påskar färgglada och traditionsenliga. På senare år har hon tonat ner påskpyntet och funderar mer över påskens budskap.

20

22

HUR KOM PÅSKRISET IN I VÅRA HUS?

SID 10

BRÖD

SID 18

MÖT HAWA

SID 24

STJÄRNANS VÄG

SID 27

KORSET

SID 16-17

HOPP

SID 19

HÖGT TRYCK PÅ JOURHAVANDE PRÄST

SID 25

PÅSK I BOTKYRKA

SID 30-31

”Aldrig förstummas tonen från himlen, i själens glada pilgrimssång”

Strofen är hämtad från den omtyckta psalmen Härlig är jorden, nr 297 i Psalmboken. Kanske förknippar du den med begravning, men det sjungs också av pilgrimer och på adventssamlingar. Under år 2018 kommer strofen att vara ett tema på våra församlingsblad i Botkyrka församling. Med det vill vi lyfta den rika kulturskatt som finns i Psalmboken men också på olika sätt belysa delar av den kristna trons kärna.

”...i själens glada pilgrimssång”

Det finns en rörelse i orden. En pilgrim är alltid på väg. Vandring är mot Gud mot sig själv och sin egen sanning och samtidigt är det vandring tillsammans med Gud och sig själv och sin sanning. Att tro på Gud är att vara i rörelse och ständigt upptäcka nya sidor av tron. Att vara verksam och aktiv i ett församlingsarbete kan berika den rörelsen därför att den görs tillsammans med andra.

Ett tydligt tillfälle när vi är tillsammans med Gud är runt nattvardsbordet. När vi får ta emot bröd och vin och dela det tillsammans med Gud, våra medmänniskor och dem som gått före.

I det här numret kan du läsa om hur oblater omsorgsfullt görs av några nunnor för att mötet mellan Gud och människa ska kunna uppstå.

I psalmen betonas att sången är en glad sång och även om den kan sjungas vid sorgsamma tillfällen så berättar den om glädjen i att vara tillsammans och dela både det svåra och det roliga.

”...aldrig förstummas tonen från himlen”

Det finns tröst i de orden! De berättar också om en rörelse, från Gud mot oss. Den berättar om Guds vilja att alltid vara oss nära och att det var därför som han sände sin son, Jesus. Och framför allt att den viljan aldrig upphör utan strömmar ständigt.

Den kristna trons viktigaste högtider närmar sig – påsk! Och du får i det här numret lära mer om påskan och hur du kan fira den. Vi firar påskan för att minnas det förunderligt märkvärdiga i att Jesus vandrat på jorden, känt smärta och övervunnit det döda – för vår skull. Påskan firas i dagarna tre och börjar i moll, Jesus blev förrådd och fick uppleva en obeskrivlig smärta. Men påskan slutar i glädje, i uppståndelse och ljus. Det omöjliga gjorde Gud möjligt. I perspektiv mot påskens budskap blir därför psalm 297 en hoppfull psalm!

Jag önskar dig en Glad påsk och uppmuntrar dig att stämma in i den glada pilgrimssången!

Redaktionen genom

Beatrice Lönnqvist, kyrkoherde

BOTKYRKA FÖRSAMLINGSBLAD #2. 2018

REDAKTÖR: Daniel Claesson, daniel.claesson@svenskakyrkan.se

REDAKTION I DETTA NUMMER: Ann-Christine Blixth, Arne Hyckenberg,

Inga-Britt Rova, Beatrice Lönnqvist, Daniel Claesson, Andréas Lindström

FOTO FRAMSIDA: Arne Hyckenberg ILLUSTRATION BAKSIDA: Royne Mercurio

FORM: Andréas Lindström, september, andreas@september.se

ANSVARIG UTGIVARE: Beatrice Lönnqvist, beatrice.lonnqvist@svenskakyrkan.se

DISTRIBUTION: Posten UPPLAGA: 33 225 ex

TRYCK: Mittmedia print OMSLAGSFOTO: Arne Hyckenberg

3041 0879
TRYCKSAK

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

ANN-CHRISTINE BLIXTH

Arbetar med ledningsstöd och strategifrågor i församlingen. Under påskan blir naturen viktig för henne. Här kan man ana hur det som ser dött och livlöst ut börjar spira igen. Ett under som sker varje år just vid påsk och som en varm och ljus ton från himlen som påminner om Kristi uppståndelse. Han är sannerligen uppstånden! Sälgen blommar!

DANIEL CLAESSION

Daniel är kommunikatör i Botkyrka församling. Han ser fram emot några lediga påskdagar, som gärna spenderas tillsammans med familjen. Daniel vill även hinna med att gå på ett par gudstjänster. Påsknattsmässan är tradition för honom, om han orkar vara uppe så sent. Den klassiska påskmaten har han å andra sidan inget behov av..

Foto: Johannes Söderberg

BEATRICE LÖNNQVIST

Kyrkoherde som tycker om att fira påsk, men gör det ofta i fjällen. Snön, våfflor och solen blir hennes kyrkorum och kyrkkaffe. Men i år kommer hon att fira glädjen i påskan i Tumba kyrka. Som liten gick hon alltid påskkärring och tyckte bäst om skumgodisarna, nu äter hon dem glatt utan att klä ut sig.

ARNE HYCKENBERG

Fotograf och har tagit några av bilderna i den här tidningen. ”Tonen från himlen” är ett spännande tema, tycker jag. Vad kan det innebära i en tid med många dåliga nyheter och mycket oro? Kanske är det en oväntad ton av hopp och glädje som är något helt annat än det vad det dagliga mediabusset har att erbjuda. Förhoppningen är att text och bild i den här tidningen ska bidra till det.

INGA-BRITT ROVA

Ledamot i kyrkofullmäktige och kyrkoråd. Kyrkvärd i Tumba kyrka. Som pensionerad förlagsredaktör är hon lycklig över att få lustläsa och slippa ägna tid åt en massa opublicerbara manuskript. Det talas mycket om otrygghet, men ju äldre hon blir desto mindre blir rädslan för hennes egen del. Däremot tynger klimathotet, och hon oroar sig en del för barnbarnens framtid.

EMELIE SIMMONS

Frilansjournalist med en bakgrund som kommunikatör i Svenska kyrkan. Under påsk njuter hon av ljuset som reflekteras av snön i fjällvärlden. Påskris och ekologiskt lamm från Roslagen följer med upp i packningen. På påskafton får barnen leta påskägg och på kvällen äter de en påskmiddag tillsammans.

ANDRÉAS LINDSTRÖM

Arbetar med kommunikation. Gärna tillsammans med idéorganisationer. Till påsk äter han gärna ägg (dock inte godisvarianten). Ja, även andra dagar går ägg ner. Har i detta nummer tänkt och fixat med struktur och form.

PÅSKBORDET

»Målade ägg, fjädrar, påskägg fyllda med godis och påskkärringar ramade in familjens måltider med lax på långfredagen och lamm på påskafton. Som barn var Tina Karnéus påskar färgglada och ljusa. På senare år har hon tonat ner påskpyntet och ser påsken mer som en påminnelse om att ljuset segrar«

LJUSSTAKEN

Ljustaken köpte Tina på 70-talet. Hon hade en romantisk dröm om den typen av ljusstake som man hade förr i tiden, innan elen. Ett nattljus att läsa vid, skriva vid, vandra runt i hemmet med. Tina har det i sitt sovrums och tänds det varje kväll innan hon lägger sig.

ÄGGRULLNING

Tina minns sin första äggrullning, då var hon fem år gammal. Äggen är ett hopplock som hennes familj samlat på sig under åren för att kunna göra den årliga äggrullningsleken.

Tina Karnéus menar att hon fördjupat sin syn på glädjen över påsken och sin kristna syn.

– Jag har tonat ner allt enormt mycket kring högtiderna. Förr hade jag jag väldigt mycket påskpynt till exempel. Nu har jag kanske ett påskris, och dukar fint vid måltiderna. Jag bjuder alltid in vänner tillsammans med familjen vid högtider. Jag tycker inte att någon ska behöva sitta ensam om man inte vill, säger Tina.

Som barn var Tina Karnéus påskar färgglada och traditionsenliga. På senare år har hon tonat ner påskpyntet och funderar mer över påskens budskap.

TEXT: **Emelie Simmons** FOTO: **Arne Hyckenberg**

LJUSET GER MIG KRAFT

Glada färger på väggarna, olika stilar av konstverk hänger på väggen och allt ramas in av en vegetarisk buffé som går i grönt och gult. Mitt i detta hav av orientaliska dofter, vitlök och färger hittar vi Tina Karnéus. Vi är på Mångkulturellt centrum i Fittja där Tina arbetar som kommunikatör.

– Hej, vi tar en kopp kaffe och sätter oss i ett hörn här. Går det bra?, säger Tina till två kvinnor med knallorange t-shirts som förbereder dagens lunchbuffé ute i köket.

PÅSKENS TÄVLING I ÄGGRULLNING

Vi sätter oss vid ett bord med utsikt över Albysjön. Vintersolen strilar in genom fönstret och några solkatter hoppar över hennes bruna hår och ansikte.

På ena armen lyser Frälsarkransen, ett modernt kristet radband med 18 pärlor i olika färger och av olika betydelser.

– Jag fick armbandets av en väninna för kanske tio år sedan. Jag har på mig det ibland och periodvis ligger det på nattduksbordet bara. Armbandet ger mig en trygghet och en förankring i den kristna tron som påminner mig om att det finns något som är större än jag själv, säger Tina.

Hon fingrar lite på de röda pärlorna som är kärlekspärlorna. Sen går hon vidare till en stor vit blank pärla.

– Jag gillar pärlorna olika mycket i perioder. Kärlekspärlorna är såklart alltid aktuella. Nu inför påsk tycker jag att uppståndelsepärlan passar bra. Påskan blir en påminnelse om att livet segrar och att vi som individer kan återuppstå igen, säger Tina och ler.

Som barn var Tinas påskar färgglada och ljusa. Målade ägg, fjädrar, påskägg fyllda med godis, och påskkärringar ramades in med familjens måltider med lax på långfredagen och lamm på påskafton.

Även om Tinas familjs traditioner har förändrats finns ett återkommande inslag, en lek i form av en tävling i äggrullning mellan familjemedlemmarna.

– Det finns en tradition i min familj sedan min farfars far och mor att ha äggrullning, säger Tina.

Tinas familj bygger upp en ställning med hjälp av en strykbräda som tacks med en filt och en slät duk. På golvet nedanför, framför strykbrädan väntar ett så kallat krockägg. Därefter kan tävlingen börja och varje familjemedlem ska rulla ner ett antal ägg för

strykbrädan och krocka med krockägget. På så vis samlar var och en poäng.

– Det är verkligen inte lätt att rulla ägg, vi brukar göra två eller tre varv. Vi har alltid fina priser som choklad till exempel, säger Tina.

■ Frälsarkransen är ett modernt kristet radband med pärlor av olika betydelser.

VÄRLDEN ÖPPNADE SIG

Tina bor på Södermalm sedan många år tillbaka och har två vuxna döttrar. När flickorna var små besökte de kyrkan vid de stora högtiderna. Tinas personliga relation till kyrkan och hennes tro har sett olika ut genom hela livet.

– Min farmor och farfar var medlemmar i Baptistkyrkan så jag följde med farmor till kyrkan när jag var liten. Hemma hos farmor och farfar bad vi alltid bordsbön. Jag har alltid reflekterat över min tro, säger Tina.

Hon blickar tillbaka till sin första nattvard som var i samband med konfirmationen som tonåring.

– Jag ville väldigt gärna, men jag kunde verkligen inte tro på varken Gud eller Jesus då, säger Tina.

Ären efter konfirmationen följdes av några år på en internationell internatskola i England. Varje söndag var det gudstjänst i kyrkan och hon bad bordsbön vid varje måltid.

– Jag brottades verkligen med min tro under tonåren och gav så smått upp. På skolan fick jag ta del av många olika traditioner och högtider från olika religioner. För mig öppnade sig hela världen och jag har burit med mig det som en rikedom hela livet, säger Tina.

LJUSET SEGRAR

För några år sedan valde Tina att ta en paus i yrkeslivet. Hon fick tipset att söka till Svenska kyrkans grundkurs i Sigtuna och kom in.

– Kursen och kontakten med kyrkan var på många sätt helande för mig. Jag försonades med mig själv efter en tuff tid på min förra arbetsplats, och en svår separation. Jag fick möjlighet att förlåta mig själv och återuppstå igen som människa, säger Tina.

Tina besökte en skärtorsdagsmessa i Storkyrkan för några år sedan där altarskåpet från 1600-talet symboliskt stängs under messan, alla ljus släcks ner och kyrksalen blir mörk.

– Just så kan livet kännas ibland. Nattens pärla i Frälsarkransen påminner om känslan att inte betyda något. Jag tycker det är en mycket kraftfull symbolik i skärtorsdagen med övergången till långfredagen och människans mörkaste brottningar med existensen, säger Tina.

På påskdagen öppnas altarskåpet igen, ljuset kommer tillbaka och visar att livet segrar över döden.

– När man levt länge som jag, gått igenom svåra perioder i livet då blir påskan en påminnelse om att ljuset segrar. Vi som individer kan återuppstå igen. På påskdagen kan jag släppa det tunga jag bär på som människa, säger Tina.

ÅTERUPPSTÅR EFTER VINTERN

Tinas menar att hennes familj i dag är i rörelse och att traditionerna och högtiderna har förändrats sedan hennes flickor var små. Personligen har hon fördjupat sin syn på glädjen över påskan och sin kristna syn.

– Jag har tonat ner allt enormt mycket kring högtiderna. Förr hade jag jag väldigt mycket påskpynt till exempel. Nu har jag kanske ett påskris, och dukar fint vid måltiderna. Jag bjuder alltid in vänner tillsammans med familjen vid högtider. Jag tycker inte att någon ska behöva sitta ensam om man inte vill, säger Tina.

Hon tittar ut över Albysjön och de gamla lindarna och lönträden. Nu är allt snötäckt.

– Vi brukar ta promenader här. Det är en väldigt vacker miljö här nere vid sjön. Snart kommer påskan med ljuset och jag ser fram emot våren och färgerna. På ett sätt återuppstår jag igen som efter den långa mörka vintern, säger Tina.

»När man levt länge som jag, gått igenom svåra perioder i livet då blir påsken en påminnelse om att ljuset segrar. Vi som individer kan återuppstå igen. På påskdagen kan jag släppa det tunga jag bär på som människa.«

Påskan 2018

Påskan är den största högtiden i hela den kristna världen, eftersom passionsberättelsen är kärnan i den kristna tron. På skärtorsdagen instiftades nattvarden, då Jesus åt den sista måltiden med sina lärjungar och då han också förrådes. Därefter följde långfredagen med korsfästelsen och uppståndelsen på påskdagen.

Allt det som händer i påsk i Botkyrka hittar du dygnet runt på svenskakyrkan.se/botkyrka men du kan självklart hitta det här i tidningen också!

LÄS MER PÅ SID 30-31.

Påskan förr

Hur många minns att på långfredagen var alla butiker stängda, liksom biografer och nöjesplatser och radion spelade enbart allvarlig musik? Sedan 1960-talet får butiker liksom allt annat vara tillgängligt även på långfredagen. Och med sekulariseringen har påsktraditionerna slätats ut.

Good Friday

I engelskspråkiga länder heter långfredagen Good Friday. Varför dagen heter så vet man inte riktigt. En förklaring skulle vara att ordet good förknippas med long, en annan att det egentligen borde vara God's Friday, alltså Guds fredag.

TEXT: Inga-Britt Rova
FOTO: Andréas Lindström

**Påskens
alla gudstjänster
hittar du på
sid 30-31!**

25/3

**PALMSÖN-
DAGEN**

INTÅGET I JERUSALEM

På palmsöndagen, en vecka innan påskhelgen, rider Jesus in i Jerusalem på en åsna. Människor samlas längs vägen och hyllar Jesus som judarnas kung. Många lägger sina mantlar på vägen eller strör ut palmblad på marken framför Jesus.

Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!"
Matt 21:9

SISTA MÅLTIDEN

Under skärtorsdagskvällen samlas Jesus och lärjungarna för att äta tillsammans. Jesus delar bröd och vin med sina lärjungar och instiftar nattvarden. Sedan berättar han att en av lärjungarna kommer att förråda honom och utlämna honom för att dödas.

*Medan de åt tog han ett bröd, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem och sade: "Ta detta, det är min kropp." Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den. Han sade: "Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många."
Mark 14:22-24*

Judisk högtid

Från början var påskan en judisk högtid, som firades till minne av istaeliternas uttag ur Egypten. Det är en vanlig missuppfattning att den judiska påskan firas samtidigt som den kristna. Eftersom den judiska kalendern följer den gregorianska innebär det olika tider för påskfrande.

Påskeldar

Hos oss har – som nästan alla helger – blivit en blandning av förkristna och kristna traditioner. Påskhäxor och påskeldar hör ju till den tid då "kloka gummor" (även en del män) ansågs vara i pakt med djävulen och for till Blåkulla. Eldarna (framför allt i Västsverige) och andra aktiviteter gjordes för att skrämja bort dem. Häxförföljelserna på medeltiden, i vilka även kyrkans företrädare deltog, hör till en mörk del av vår historia. Vad som lever kvar är de utklädda barnen som kommer med påskkort och vill ha godis.

29/3

**SKÄR-
TORSDAGEN**

JESUS FÅNGSLAS

Senare samma kväll går Jesus och lärjungarna till trädgården Getsemane. Jesus faller på knä och ber. Han är rädd för det som väntar honom. Snart närmar sig en stor skara människor. Det är romerska vakter som kommer för att gripa Jesus. Vakterna leds av lärjungen Judas, som ger Jesus en kyss. På så sätt visar han vakterna vem de ska gripa.

*Medan han ännu talade kom det en stor skara människor. Han som hette Judas, en av de tolv, visade vägen, och han gick fram till Jesus för att kyssa honom. Jesus sade till honom: "Judas, förråder du Människosonen med en kyss?"
LUK 22:47-48*

Glad påsk!

Fastan och den långa och sorgliga långfredagen är då sannerligen inte glada, men glädjen kommer med Kristi uppståndelse på påskdagen, som då – särskilt i katolska länder – firas med mycket mat och man samlar familj och vänner kring sig. Så egentligen bör man säga Glad Påsk först på påskdagen.

»I kyrkorna har ju fastan, passionshistorien och traditionerna kring Jesu liv och död levt vidare förstås. Det är kanske inte så många som fastar under fastetiden, men det är rätt vanligt att undvika t.ex. kött, sötsaker eller annat som egentligen är onyttigt.«

ÄGG

Ägget har en stark symbolisk betydelse, men att vi äter så mycket ägg till påsk, anses bero på att hönorna piggnar till på våren och värper mer ägg. Tillgången till livsmedel var i forna tider inte alltid så god på våren när lagren av säd och andra livsmedel började sina. Då var äggen ett viktigt och nyttigt tillskott.

Hur kom påskriset in i våra hus?

Under långfredagen ansågs husbonden behöva risa sin familj och sitt husfolk som en påminnelse om Jesu lidande på korset. På vissa håll tycks dock risandet vara en form av hyckönskan.

PÅSKTUPPEN

Påsktuppen dyker ibland upp som dekoration på påskbordet. Anledningen till det är att på skärtorsdagskvällen då Jesus höll den sista måltiden med sina lärjungar förutspådde att Petrus skulle förneka honom. Jesus sade till honom "Förrän hanen gal, skall du tre gånger förneka mig" (Matteus 26:74-75). Sedan dess har tuppen symboliserat vaktsamhet, Jesu död och uppståndelse.

30/3

LÅNG-FREDAGEN

1/4

PÅSKDAGEN

2/4

ANNANDAG PÅSK

INFÖR RÄTTA

På långfredagen ställs Jesus inför rätta. Judarnas högsta råd vill döma honom till döden, men de har inte makt att göra det. De tar Jesus till Pontius Pilatus, den romerske ståthållaren. Han vill inte döma Jesus, så han låter folket välja mellan att frige Jesus eller mördaren Barabbas och döma den andre till döden. Folket väljer att frige Barabbas.

Men översteprästerna hetsade upp folket till att begära att han skulle släppa Barabbas i stället. Pilatus sade på nytt: "Vad skall jag då göra med honom som ni kallar judarnas kung?" De ropade: "Korsfäst honom!"
Mark 15:11-13

KORSFÄSTELSEN

Jesus förs till Golgata, en avrättningsplats på ett berg utanför Jerusalem. Där spikas han upp på ett kors. I flera timmar plågas Jesus på korset, innan han till slut ger upp andan. Hans kropp tas ner, lindas och läggs i en grav.

Det var nu kring sjätte timmen. Då blev det mörkt över hela jorden ända till nionde timmen, det var solen som förmörkades. Förhänget i templet brast mitt itu. Och Jesus ropade med hög röst: "Fader, i dina händer lämnar jag min ande." När han sagt detta slutade han att andas.
Luk 23:44-46

UPPSTÅNDELSEN

På påskdagsmorgonen går två kvinnor till graven för att balsamera Jesu kropp. Plötsligt blir de förskräckta när de ser en ängel. Ängeln berättar att Jesus inte längre är död. Han har uppstått, precis som han hade sagt.

Men ängeln sade till kvinnorna: "Var inte rädda. Jag vet att ni söker efter Jesus, som blev korsfäst. Han är inte här, han har uppstått, så som han sade. Kom och se var han låg. Skynda er sedan till hans lärjungar och säg till dem: 'Han har uppstått från de döda, och nu går han före er till Galileen. Där skall ni få se honom.'
Matt 28:5-7

TONEN
FRÅN
HIMLEN

Det lilla oblatbageriet på Södermalm tillverkar miljontals oblater till hela världens kyrkor. Med en stor portion gudomlig kärlek bakar volontärer det lilla runda kexet med Jesus på, med hjälp av maskiner som är över hundra år gamla.

HJÄRTATS *lilla kex*

TEXT: **Emelie Simmons** FOTO: **Arne Hyckenberg, Emelie Simmons**

Det är kyrkkaffe i en av paradvåningarna på Ersta diakoni. Runt borden sitter både ungdomar och äldre och äter semmeltårter och dricker kaffe i finporlin. Det är strax dags att bryta upp och ungdomarna ska gå vidare till sina olika uppdrag. Prästen Paul Westerlund säger några avslutande ord till besökarna.

Elin och hennes kamrater skyndar sig att ställa in kaffekoppen och assietten i köket och går med raska steg ner för trappan, vidare över gården till ett gult litet hus. Oblatbageri står det på en skylt på husfasaden.

Inne i bageriets hall tar de av sig sina skor, sätter på sig vita rockar och tvättar händerna ordentligt.

Wilma slår på radion, idag blir det radiokanalen Lugna favoriter.

– Det är lite gammaldags här, vi kan inte koppla våra mobilen med spotify till radion eftersom den är så gammal. Ibland har vi satt en I-phone i ett glas så det hörs lite bättre, samt att vi får lyssna på våra spellistor, säger Wilma.

Alma sätter sig vid en av maskinerna som stansar ut oblatten från arket. För varje rund oblat som hon trycker ut med hjälp av maskinen ramlar den ner i en låda som sitter fast under bordet.

– Jag tycker att det är lite häftigt att Ersta oblatbageri är det enda i Sverige där oblaterna bakas för hand, det är inte en maskin som tillverkat dem. Vi gör samma sak som man gjorde för 100 år sedan och det är häftigt. Vi hjälper Svenska kyrkan att

fortsätta med sina traditioner, som nattvarden faktiskt är, säger Alma.

STANSA I EGET TEMPO

Ersta diakoni startade oblatbageriet 1909 och långt in på 80-talet var det främst de pensionerade diakonissorna som arbetade ideellt i bageriet. Idag är det både anställda, volontärer och några pensionerade diakonissor. För visst kan man undra varför det sitter sex tjejer en söndag eftermiddag och stansar oblater.

– Efter konfirmationen fick vi välja vad vi vill fortsätta med här på Ersta. Som volontär får vi välja

■ På Ersta bageri bakas oblater som delas ut vid nattvarden i samband med mässan.

att vara i bageriet, secondhand butiken, Lukasgården och hjälpa till vid kyrkkaffet. Jag valde att vara i bageriet för att det är speciellt att tillverka oblater, säger Alma.

Resterna av oblatkakan går inte att använda så tjejerna får äta hur mycket det vill. Wilma sitter tillbakalutad i kontorsstolen och äter spillet från kakan.

– Gott, ungefär som kex, lite knaprigt, säger hon.

De sex tjejerna är i åldern 16-17 år och lärde känna varandra under konfirmationen. De kommer från hela Stockholmsområdet.

– Vi gillar att umgås och hänga här på söndagar. Det finns en gemenskap här i gruppen samt att jag gör något nyttigt, säger Lovisa.

– Det finns en stor konkurrens i samhället i dag för oss ungdomar. Pressen i skolan, på sociala medier och fritiden. Men här kan jag sitta och stansa i mitt tempo. Det är lugnare och mindre stress. Så gör jag ändå något för andra. Jag kan koppla bort alla måsten och behöver inte tänka så mycket – det är meditativt att sitta här, säger Alma och några av tjejerna nickar instämmande.

Alma fortsätter:

– Jag skulle vilja att fler hittade hit. Det finns så många fördomar om kyrkan, att det enda vi gör är att läsa bibeln och det stämmer verkligen inte.

Från radion ljuder en 80-tals ballad. Tjejerna fnissar lite, det blir tyst och det enda som hörs är ljuder av maskinerna.

■ Idag är alla oblater mjölk- och glutenfria. Ungefär tre miljoner bakas på Ersta oblatbageri varje år.

Ebba och Angelica sitter vid ett bord och är ansvariga för att för att kontrollera att oblaterna uppfyller kraven. Konturerna ska synas på Jesusfiguren i mitten av den stansade oblaten och kanterna ska vara snygga. De får inte vara naggade eller fula. Efter kontrollen lägger tjejerna ner oblaterna i rör, med snygga etiketter på. Därefter är de klara för leverans. Ungefär lite över tre miljoner oblater skeppas iväg varje år.

TACOKVÄLL ÖVER GENERATIONSGRÄNSERNA

Elin tycker att miljön på Ersta är annorlunda. Hon menar att det finns en tolerans här för att vara som man är.

– Här får alla vara med på ett annat sätt än i skolan och jag känner mig bekväm med det, säger Elin.

Även om söndagarna i bageriet är avsedda för ungdomarna så finns det mötesplatser mellan generationerna.

– Vi har till exempel haft tacokväll efter att vi hade höstförsäljning. Det var flera av de äldre diakonissorna som inte hade provat taco tidigare och vi fick lära dem hur man tillagade maträtten, säger Elin.

Efter tio volontärpass får ungdomarna en resa till Taizé, som är ett kloster i Frankrike.

– Jag var där för första gången i somras och det var en annorlunda upplevelse. Hela världen finns där, många ungdomar och alla är ideella, säger Elin.

Efter att bageripasset är slut passar några av tjejerna på att gå på stan, fika eller träna. Sen är det dags att ta sig hemåt för att förbereda en skolvecka med läxor och prov. Om tre veckor är det dags för nästa bageripass igen.

170 GRADER VARMT

På bageriet två dagar senare tar prästen Paul Westerlund och platsansvarige Ludmila Rawicka emot på bageriet. Denna tisdag är det sex personer som bakar och stansar oblater.

I bageridelen arbetar Charlotta som är nyss fyllda tjugo år. Hon har en kombinerad tjänst som ungdomsledare och bagare. På en liten bricka på hennes vita rock står det bagare.

Charlotta tar en stor bivaxkaka, tillverkad på ett kloster, smörjer järnet ordentligt, sen håller hon på smeten på det 170 grader varma järnet, drar ner locket och hakar fast.

Det fräser till ordentligt och lite smet tränger sig utanför järnet.

– Det är väldigt roligt att vara här i oblatbageriet, lugnt och skönt, lite meditativt, säger Charlotta.

Hon kikar på hur smeten ser ut i järnet.

– Har man kvar den för länge så spricker den. Det är ett riktigt hantverk eftersom vi gör allt för hand.

– Min högerarm har blivit väldigt stark av allt

»Min högerarm har blivit väldigt stark av allt bakande«

bakande, säger Charlotta och visar hur hon måste använda kraften i högerarmen för att stänga järnet efter att hon lagt i smeten.

Bredvid henne står Didi, också bagare. Hon har arbetat här i 23 år och för henne betyder kyrkan och den kristna tron mycket.

– För mig betyder det så mycket att få tillverka oblaterna som delas ut vid nattvarden. Kristi kropp för dig utgiven som man säger vid nattvardsutdelandet, påpekar Didi.

■ Ersta oblatbageri är en mötesplats för både volontärer, anställda och pensionerade diakonissor.

Hon ställer sina gräddade oblater i ångsskåpet så att de får rätt fuktighet och blir lättare att stansa ut.

Ersta diakoni gjorde vägvalet att fortsätta verksamheten utan industriell bakning. I dag levererar de oblater till både Svenska kyrkans församlingar och till frikyrkorna i Sverige och utomlands. Överskottet från bageriet går till Erstas sociala diakonala verksamheter.

– Vi tycker att det betyder något att vi gör detta för hand. Vi har precis fått en beställning på 150 000 oblater från Læstadianerna i USA. De har ökat sin beställning avsevärt, säger Paul Westerlund och skrattar.

HÖGLJUTT I BLAND

Ludmila vispar smeten i en stor bagarbunke. Sedan ungefär åtta år sedan är alla oblater både mjölk- och glutenfria. Smeten består av vatten, ekologiskt majs-mjöl, potatismjöl, ris mjöl och guar-kärnmjöl.

– Vi fick testa oss fram innan vi fick den perfekta smeten. Den nya smeten blev lite gulare än vanligt, säger Ludmila.

I rummet bredvid sitter diakonissan Els-Marie och stansar oblater. Hon kommer hit två dagar i veckan.

– Jag fick frågan av en diakon här på Ersta när jag skulle gå i pension för tio år sedan. Jag tyckte det var en bra sysselsättning, säger Els-Marie.

I dag är det även två personer som kommit via arbetsförmedlingen.

– Tidigare var det de äldre diakonissor som arbetade i oblatbageriet. De är antingen döda eller väldigt gamla så en ny generation har kommit hit. Vi har samarbete med arbetsförmedlingen i dag och bageriet är en bra plats att vara på. I lugn miljö kan du göra sakerna i din takt, säger Paul.

Paul tycker att det är kyrkans uppgift att hitta mötesplatser för olika generationer och ge människor meningsfulla uppgifter. Många ungdomar försvinner efter konfirmationen men här på Ersta finns det möjlighet att stanna kvar tills egentligen lusten försvinner.

»Vi fick testa oss fram innan vi fick den perfekta smeten. Den nya smeten blev lite gulare än vanligt«

■ Paul Westerlund är präst på Ersta.

– Blir man tagen i bruk så stannar man kvar. Det är viktigt att det är riktiga uppgifter. När diakonissor var tvungna att kliva tillbaka på grund av åldern så fick ungdomarna kliva fram, säger han.

I samband med söndagsgudstjänsterna blir det många möten mellan generationerna.

– ”Vi är ett”. Visst blir det högljutt med många ungdomar på kyrkkaffet och det kan vara jobbigt för de äldre ibland. Men vi lär oss och anpassar oss.

– Häromveckan bad en av våra diakonissor Kärsti, 99 år, en av ungdomarna att köra hem henne i rullstolen efter högmässan. Hon bor precis bredvid kyrkan. Just den kulturen tycker jag är viktig, säger Paul.

Ersta diakoni har en kristen värdegrund och ett diakonalt uppdrag. Mottot är att se människan.

– Och det tar vi på allvar för det handlar om vår identitet. Det gäller allt vi gör och säger i våra verksamheter, säger Paul.

Fotnot: Ersta diakoni är en fristående icke-vinst-drivande ideell förening med stödjande medlemmar. Överskottet går tillbaka till verksamheten.

Ersta diakoni startade 1851 och bedriver idag bland annat sociala mötesplatser, ett sjukhus och Ersta diakoni

TONEN
FRÅN
HIMLEN

**Att Jesus dog för oss på korset för 2000 år sedan gäller än idag.
Följ med i påskens drama om död och liv. Här i tidningen.
I våra kyrkor under påskan. I ditt hjärta.**

FOTO: Arne Hyckenberg som fångade en ekumenisk långfredagsvandring i central Stockholm 2012.

BRÖD

Människan har bakat bröd i 10 000 år och i dag är det ett väldigt populärt livsmedel. Brödet är omskrivet på flera ställen i Bibeln och ska inte förvaras i kylskåp.

TEXT Daniel Claesson

SÅ SKA DET FÖRVARAS

En del förvarar sitt bröd i kylan, men då blir det hårt. Istället bör man förvara bröd i en papperspåse som läggs i en plastpåse. Se till att påsarna är stängda. Man kan även frysa brödet och tina det innan det ska ätas.

SURDEG

Det enda man behöver för att göra en egen surdeg är vetemjöl, rågmjöl och vatten, som blandas till en smet och hålls ner i en glasburk. Surdegen ska sedan "matas" med samma ingredienser för att hållas vid liv och kunna användas som grund till ett surdegsbröd.

10 000 ÅR GAMMAL KUNSKAP

Det första brödet bakades troligtvis för närmare 10 000 år sedan i Mesopotamien. Då tros man ha blandat krossade sädeskorn med vatten och lagt degen på glöd eller en varm sten. Runt år 2 500 f.Kr. uppfanns bakugnen i Egypten. Sedan dess har man kunnat baka bröd som ska jäsa.

BRÖD I BIBELN

I en känd berättelse från Bibeln väl-signar Jesus fem bröd och två fiskar och får detta att räcka till fem tusen människor. I Lukasevangeliet kapitel 9 vers 16-17 står det att Jesus "tog de fem bröden och de två fiskarna, såg upp mot himlen och läste tackbönen över dem. Sedan bröt han dem och gav till lärjungarna för att de skulle dela ut till folket. Alla åt och blev mätta, och de överblivna bitarna samlades ihop; det blev tolv korgar."

OSYRAT BRÖD

Bröd som inte ska jäsa kallas ojäst eller osyrat bröd. Nattvardens oblater är ett exempel på osyrat bröd. Matza är ett annat exempel. Under den judiska högtiden Pesach är Matza det enda bröd man ska äta. Matza ska bakas snabbt för att påminna om när det judiska folket drevs ut ur Egypten.

POPULÄRT I SVERIGE

Enligt Statistiska centralbyrån åt svenskar i snitt 51,8 kg mjukt bröd och 3 kg knäckebröd per person under 2016. 1960 var snittet i Sverige 30,9 kg mjukt bröd och 6,6 kg knäckebröd per person. Enligt Livsmedelsverket äter svenskar i snitt två skivor bröd per person och dag.

”Gud ska ge er en annan hjälpare, som ska vara hos er för alltid: Sanningens ande”

Joh 14:16-17

TEXT: **Linda Joelsson** FOTO: **Andréas Lindström**

Det finns inget hopp utan sanning. Hopp som inte är förankrat i verkligheten kallas förnekelse. Efter #metoo-upproret blev det oerhört tydligt – i den händelse att det inte var det innan – att om en sak har hänt så har den. Det finns en gräns för hur länge man kan tala om ”tolkning” och ”upplevelse”.

Kvinnor och flera andra människor har levt i utsatthet och otrygghet och det är inte okej. Nu får det vara slut. Det kom en storm av upprop efter upprop, en orkan som inte ville ta slut, från område efter område. Två områden saknas fortfarande och det är de trakasserier och övergrepp som sker i hemmen och de som görs mot samhällets mest utsatta. Starka krafter vill hindra att sådana berättelser kommer ut.

Ändå är det kanske just sådana händelser som är allra värst och som är svårast att läka.

EN HJÄLPARE

Vi behöver verkligen en annan hjälpare, en hjälpare från Gud, som också är Sanningens ande. En som vill vara kvar hos oss för alltid. Flora A. Keshgegian talar om ”redeeming memories” alltså minnen som räddar eller frälsar. Hon är amerikan, men också armenier. Hennes farmor sa alltid: ”Vi får inte glömma vad som hände.” Keshgegian berättar att hon som tonåring inte alls ville minnas. Hon tänkte att det *där var inte jag, det rör inte mig*.

Senare började hon ändå fundera över saken. Minnas vad? Och hur? Hur blir minnen av svåra erfarenheter, traumatiska erfarenheter, till stöd och resurser för en ny och annorlunda framtid? Hur blir de, så att säga, frälsande minnen?

Hennes frågor är bra och de svar hon kom fram till vill jag dela med dig här.

MINNAS SMÄRTAN

För det första gäller det att minnas smärtan. Det kan finnas starka motstånd mot detta, både yttre och inre. För det första gör det helt enkelt ont! Man kanske tänker att man kommer uppslukas av smärta och aldrig hitta ut igen.

Det är lätt att vilja använda olika försvarsmekanismer, som förnekelse, överdriven förståelse gentemot förövaren, eller motreaktioner, kanske att man ger sig på någon annan.

Jag vet inte om du känner igen den vuxne som blivit miss-handlad som barn, men säger ”det var det som gjorde karl av mig”. Man låtsas att det var något bra, men det var inte det. Det är svårt att minnas smärtan.

Vad det gäller övergrepp i hemmet, så är det tydligt att det ofta finns någon som inte vill att det ska finnas ett minne. Det kan också finnas politiskt motstånd mot minnet. Massakrerna mot armenierna, som Keshgegian släkt hade varit utsatta för, är fortfarande inte erkänd historieskrivning i flera länder.

Adolf Hitler använde till och med armenierna som exempel för att förklara att efter några år skulle ingen bry sig om ifall han dödade alla judar: ”Se på armenierna, ingen tänker på dem idag.” Att minnas smärtan är det första steget.

MINNAS MOTSTÅND

Det andra är att minnas olika former av motstånd. Det kan vara vilken form av motstånd som helst, det behöver inte vara heroiskt eller flott på något sätt. Varje handling eller tanke som visar att utsattheten inte var allenarådande är en form av motstånd. I de extrema förhållanden som rådde under andra världskriget kunde det vara att förfälska dokument – sådant som under normala omständigheter skulle vara klandervärd, men som då var en livsviktig form av motstånd.

Offerrollen innebar inte total passivitet, utan även i det mycket svåra fanns en livsvilja och en handlingsvilja. Det är att minnas sig själv som aktör och som subjekt – någon som tänker själv. Det kan vara så att motståndet inte ledde till något direkt där i situationen, men varje form av motstånd som fanns gör skillnad och är något att minnas.

MINNAS DET GODA

Det tredje är att minnas det goda, oskadade livet. Om inte detta finns med skulle varje framtida handling vara präglad av det onda som hände. Minns du när vi plockade smultron? Minns du när det kändes bara bra? Minns du det goda i livet.

TRE MINNESPRAKTIKER

Minnas smärtan, minnas motståndet, minnas det goda. Med dessa tre praktiker får vi också gå in i påsken.

TONEN
FRÅN
HIMLEN

TOMAS

- TVIVLAREN... OCH MER

TEXT: Erik Dufva FOTO: Unsplash

***”Jag föddes här och jag fick samma namn som han som kände hålen i Jesu hand
Tvivlaren och tvillingen till dig
och alla de som vandrar”***
(Andersson Wij, 2004)

Så lyder inledningsstrofen i sångaren och författaren Tomas Andersson Wijs låt ”den som vandrar”. Samma namn som han som kände hålen i Jesus hand, tvivlaren, tvillingen (efter arameiskans ”Toma” som betyder just tvilling)... Naturligtvis är det lärjungen Tomas, eller ”Tomas tvivlaren” som vi ofta kallar honom, som den nutida Tomas sjunger om. I en enkel mening fångar han det jag tror är den allmänna bilden av just den här lärjungen. Tomas – det var han som tvivlade.

De olika lärjungarna vi möter i evangelierna har olika karaktärsdrag och personligheter. Det ger oss en möjlighet att hitta personer i Jesus närhet att identifiera oss med. Insikten om att vi inte är så olika dem, smyger sig på. Det saknas kvinnor i berättelserna om de tolv lärjungarna, men vi har goda skäl att tro att det fanns också kvinnor i den närmsta kretsen kring Jesus.

Om de olika lärjungarna, i sin mångfald, ger oss möjlighet att hitta personer att identifiera oss med och känna igen oss i, tror jag även att de personlighetsdrag som växer fram i en enskild lärjunge kan ge samma möjlighet för oss. Här kan Tomas vara ett bra exempel. Tvivlaren – javisst, men i de små axplock av människan Tomas som ges oss i evangelierna, finns också så mycket mer. I honom rymms nog många av oss.

FYRA TILLFÄLLEN

Det är bara vid fyra tillfällen som Tomas tar till orda i evangelierna, samtliga i Johannesevangeliet. Och när vi ser de fyra olika tillfällena tillsammans växer en ganska komplex person fram.

”Låt oss gå med honom för att dö med honom”

I Johannesevangeliets elfte kapitel berättas om att Jesus vän Lasaros var sjuk. Jesus bestämmer sig för att bege sig till Lasaros hemby Betania i Judeen för att hjälpa sin vän. Bara några dagar tidigare hade Jesus och hans lärjungar hotats med stening i Jerusalem och lärjungarna avrådde bestämt Jesus för att gå tillbaka. Men inte Tomas. *”Låt oss gå med honom för att dö med honom”*, utbrister han.

”Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen?”

Nästa tillfälle det berättas att Tomas tar till orda finns i Jesus avskedstal till lärjungarna i Johannesevangeliets fjortonde kapitel. Jesus har berättat att han kommer lämna lärjungarna, men också att de lite senare ska få följa honom. *”Vägen dit jag går, den känner ni”*, säger Jesus och den tidigare så entusiastiske Tomas är nu mer frågande och vetgirig. *”Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen?”* frågar han.

”Om jag inte får se spikhålen... tror jag inte”

Tredje tillfället vi möter Tomas är den kända scenen efter Jesus död och uppståndelse i Johannesevangeliets 20 kapitel. Jesus har visat sig för de andra lärjungarna men Tomas var inte där. *”Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka fingret i spikhålen*

i hans händer och i hans sida tror jag det inte”, säger han till de andra.

”Min herre och min Gud”

De fjärde Tomasorden kommer en vecka efter det att Jesus visat sig för de andra lärjungarna. Lärjungarna var samlade igen och nu är Tomas med. Jesus kommer återigen till dem och nu får Tomas se och känna såren i Jesus händer. Jesus ber honom *”tvivla inte, utan tro”*. Upplevelsen tycks få tilliten att växa i Tomas och han konstaterar *”min herre och min Gud”*.

INGET ATT FÖRLORA

Ser vi de olika berättelserna om Tomas i ett sammanhang kan vi ana en resa från entusiasm till vetgirighet och behov av fördjupning, till tvivel, till tillit. Först finns inget tvivel – snarare en obunden entusiasm. Man kan ana att Tomas i mötet med Jesus sett livet och tillvaron i ett nytt ljus och nu finns inget att förlora. Inte ens döden tycks skrämna honom. Senare växer frågorna hos Tomas. Det är som att han intar rollen av barnet som måste avslöja att kejsaren är naken. Lärjungarna har inte förstätt, Tomas har inte förstätt och ska han kunna fortsätta lita på Jesus och fortsätta den livsväg han nu är inne på krävs det svar och förklaringar. När Jesus sedan dött riskerar det som varit Tomas livsväg att bli meningslös för honom. Hans behov av förklaring och fördjupning tycks ha ökat för nu vägrar han tro på det som sägs honom. Nu räcker inte bara ord. Ska han återigen sätta sin tillit till Jesus krävs det mer. Men ett möte med den uppståndne Jesus ger Tomas

tilliten tillbaka. Kanske till och med en djupare tillit än den första entusiasmen kunde erbjuda.

Tomas resa får mig att tänka på det gamla talesättet: *”Ju mer jag lär mig desto mer inser jag att jag egentligen ingenting vet”*. Den första entusiasmen över något som tycks förändra våra liv, kanske rent av ge det ny mening eller hopp, övergår snart i ett behov av fördjupning och förklaring – en längtan att upptäcka mer; jag tänker att det är som det ska. Jag tror också att vårt sökande efter mening, hopp och tillit i livet inte alltid sker så linjärt som det beskrivs hos Tomas. Många med mig kan dela erfarenheten av att ens tro i olika tider kan växla mellan olika behov utan att man själv ser ett mönster. De olika delarna behövs och kompletterar varandra.

BEKRÄFTELSE OCH ETT HOPP

För mig blir mötet med lärjungen Tomas en bekräftelse och ett hopp. Precis som han är så mycket mer än bara *”Tomas tvivlaren”* får mitt liv innehålla både tvivel och tillit. Tillsammans med Tomas får vi nu, i påsktid, dela trons olika dimensioner med varandra – i samtal, bön och gudstjänst. Allt får rymmas. Tomas Andersson Wijs sista strof i låten jag inledde med, fångar det som både var Tomas och är min innersta längtan, genom både tron och tvivlet.

***”Från radion hörs en sorglös melodi
Min bön i dag en kärlek att falla i
Låt mitt liv få vara värt nåt
tvivlare är jag och en som vandrar”***

Fotnot: Erik Dufva är präst i Tullinge kyrka

Foto: Ela Strand

■ **TIPS:** Tomas Andersson Wij är låtskrivare, sångare och journalist. Tjugo år efter debuten turnerar han under 2018 med sitt senaste album *Avsändare okänd*. Med sin förmåga att skriva låtar som berör det mänskliga, samhällsliga och andliga när han på olika sätt in i vårt djup. Möt honom i ett samtal med prästen Carl Henric Svanel, söndag 20 maj kl 13.00–14.00 i Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan.

En påskpsalm från 70-talet med inspiration från Andra vatikankonciliet och spagettivästern.

TEXT: **Karolina Wörn Bråkenhielm**, organist i Tumba kyrka FOTO: **Unsplash**

Martin Luther, som också kallas *Den evangeliska psalmsångens fader*, levde på tröskeln mellan det vi kallar medeltiden och renässansen. En av hans stora missioner var att kyrkans språk skulle vara folkets språk, i stället för det för gemene man obegripliga latinet. Det betyder att så mycket som möjligt under mässan skulle uttalas på det språk som talades i respektive land, i Luthers fall tyska.

Om man dessutom kunde ersätta körsången på latin med att kyrkobesökarna fick vara med och sjunga evangeliet på sitt eget språk skulle den pedagogiska vinsten vara maximal. Det här var en aspekt av reformationen – ett slag tillgänglighetsrevolution för kristenheten.

Medeltidens mörka kollektivism ersattes av ett begynnande fokus på den enskilda individen, som bjöds in till en mer personlig och nära relation till kyrkans budskap, till musiken, till Gud, till tron

Genom århundradena har kristenheten balanserat mellan att bevara sina gamla traditioner och att anpassa sig till en ny tid, en värld i ständig förändring. Reformationen var en sådan brytpunkt.

Ytterligare en milstolpe på samma väg var Andra Vatikankonciliet, som pågick i Rom åren 1962–65. Man diskuterade då hur katolska kyrkan skulle kunna öppna sig mot det moderna samhället och anpassa sig till nutiden.

För att beskriva denna önskan använde man det italienska ordet *aggiornamento*, uppdatering. Man diskuterade bland annat hur kyrkan skulle kunna bli mer relevant i nutiden och man ville också förnya själva liturgin, det vill säga hur varje moment i mässan firas rent konkret – vilka ord och böner som uttalas och vilka sånger som sjungs.

Känns det igen? Javisst – dessa tankar lever i allra högsta grad i detta nu till exempel i Svenska kyrkan, Botkyrka församling. Detta utvecklingsarbete spiller självklart över på psalmerna och musiken.

I Rom levde vid Andra Vatikankonciliet tid en kyrkomusiker vid namn Marcello Giombini. Han står som tonsättare och även textförfattare till

påskpsalmen *Dina händer är fulla av blommor*, komponerad 1970. En spännande person gömmer sig bakom psalm nr 154 i Den svenska psalmboken! Kanske är det inte så oväntat att han började sin musikerbana i kyrkan eller att han blev kormästare för den Filharmoniska kören i Rom och dirigent för Roms symfoniorkester och tidigt intresserade sig för elektronmusik.

Men hans musikerkarriär tar sedan en något ovanlig vändning – den leder in i filmens värld. Han gör först musik till två specifikt italienska filmgenrer; peplum-filmer, kostymdramer med bibliskt tema och giallo-filmer, italienska skräckfilmer. Men kulmen på hans tonsättarbana blev musik till otaliga så kallade spagettivästern; filmer av Vilda Västern-typ från 60- och 70-talen, ofta med låg budget och förutsägbara handlingar.

Filmerna var helt italienska produktioner och spelades ofta in i Spanien eller Nordafrika där det finns lite ökenartade områden som påminner om Vilda Västern, samt spanjorer som kunde låtsas var mexikanare. En ovanligt påkostad spagettivästen och den mest kända är kanske *Den gode, den onde, den fule*, med skådespelaren Clint Eastwood, regi av Sergio Leone och musik av den mer kända italienska filmmusiktonsättaren Ennio Morricone.

Åter till Marcello Giombini och kyrkans musik! Han hade som sagt sina rötter i kyrkan och behöll säkert ena foten där, medan han hade den andra foten i filmens värld. Han var starkt påverkad av Andra Vatikankonciliet nyänkande och förnyelsearbete av liturgin. I psalmen *Le tue mani son piene di fiori* finns ett modernt poetisk språk och ett tydligt subjekt:

*Dina händer är fulla av blommor;
vem var det du tänkte ge dem till?
Mina blommor var tänkta för Kristi grav.
(...)
Dina läppar är fyllda med sånger.
(...)
Dina ögon är fyllda av glädje.*

Det sjungs om livets mening, om glädje, om tjänst och bön. I och för sig inga nya teman, men orden är moderna och kanske framför allt tonspråket. För översättningen till svenska finner vi Lars-Åke Lundberg. Han lever fortfarande och var under sin verksamma tid en karismatisk präst och vissångare, kyrkoherde i Kungsholms församling, fängelsepräst på Österåkersanstalten, en tid även stiftsadjunkt. Lars-Åke Lundberg har själv skapat många svenska psalmer, ibland som textförfattare, ibland som tonsättare, ibland både och (till exempel nr 608 *Vi sätter oss i ringen*, nr 612 *Uppstått har Jesus, hurra, hurra*, nr 289: *Guds kärlek är som stranden*, nr 532 *Jag kom inte hit för att jag tror*, nr 75 *När vi delar det bröd som han oss ger*).

En nyckel till psalmen *Dina händer är fulla av blommor* dyker plötsligt upp vid skrivbordet bredvid mig i Tumba kyrka. Det visar sig att min kollega Gunnar Gillfors jobbat och spelat med Lars-Åke Lundberg vid sinnesrogudstjänster i Stefanskyrkan och S:t Johannes kyrka inne i stan. Och visst gjorde de psalm 154.

Gunnar säger att Lars-Åke ville att man skulle låta män och kvinnor växelsjunga stroforna i psalmen. Det blir logiskt först om man förstår vilka översättningsbeslut Lars-Åke tagit. Han har säklart det italienska originalet med sig i tanken. Där finns *fratello* – broder och *sorello* – syster med, något han inte fått med det i den svenska översättningen.

*Le tue mani son piene di fiori
dove li portavi fratello mio?
Li portavo alla tomba di Cristo
ma l'ho trovata vuota, sorella mia!*

Sedan spelar jag ett You-tubeklipp för Gunnar och han blir häpen – han har hört precis det introet förut! Lars-Åke har burit med sig ett kort förspel på stålsträngad gitarr och popig orgel som låter precis som hämtat från en spagettivästern.

Lyssna gärna själv: www.tinyurl.se/9klhdr5x

...dina händer är fulla
av blommor

TONEN
FRÅN
HIMLEN

Foto: Magnus Aronsson

Efter att ha gått Lutherska världsförbundets skräddarutbildning har Hawa startat en egen verksamhet där hon syr skoluniformer som hon säljer. Lutherska världsförbundet tillhandahåller symaskinen som hon delar med tre andra kvinnor.

Hawa

Hawa har ställt ut symaskinen utanför sitt hem. Då blir det lättare att ta upp beställningar på skoluniformer. Pengarna hon får in är ett välkommet tillskott till familjen med sex barn.

Hawa är 26 år och har gått skräddarutbildningen som Svenska kyrkan stöder genom Lutherska världsförbundet. Hon bor i flyktinglägret Batil i en hydda bestående av lera och trä som familjen byggt själva. Hon har bott i Batil sedan några år tillbaka, då hon flydde ifrån Blue Nile i Sudan.

När Sydsudan bildades 2011 var det flera gränsområden vars linjer inte fastställdes. I dessa områden, bland dem Blue Nile, uppstod strider som tvingade människor att fly. På grund av gerillaverksamheten tillåter Sudan inte heller humanitär hjälp till dessa områden.

EFTERTRAKTAD UTBILDNING

Hawa blev gift som 15-åring. Idag har hon sex barn att försörja, den yngsta bara fem månader gammal. Innan hon gick skräddarutbildningen

var hon, som de flesta andra i lägret, beroende av FN:s matransoner.

Familjen är fortfarande beroende av dessa, men idag ger pengarna hon tjänar på att sy och sälja kläder ett välkommet tillskott. För de pengarna kan hon köpa det hon behöver som inte ingår i matransonerna.

Familjen klarar sig bättre eftersom hon också slipper byta ransonerna mot annat vilket annars är vanligt.

– Genom projektet har jag lärt mig läsa, räkna, sy och nu har jag en liten verksamhet som stärker familjens ekonomi, säger hon.

Hawa hade tur som fick gå utbildningen. Den är hett eftertraktad i lägret. Ett byråd bestående av religiösa ledare och andra samhällsaktörer bestämmer vilka som får gå utbildningen. Deras beslut är baserade på vilka som har

störst behov. Nu bedriver Hawa en egen verksamhet där hon syr skoluniformer som hon säljer.

Projektet tillhandahåller symaskinen, som hon delar med tre andra kvinnor, och förser också kvinnorna med allt material de behöver.

Skoluniformerna säljer hon för 100 sudanesiska pund (cirka 8 kr) per plagg. Hon syr också kläder till sig själv, sin familj och släktingar.

VILJAN ATT LÄRA SIG LÄSA ÄR STOR

Alla som går skräddarutbildningen får först gå en kurs där de lär sig att läsa och räkna så att de kan mäta upp tyg till exempel. Dessutom behöver de kunna läsa och skriva för att senare sköta en verksamhet.

Viljan att lära sig att läsa är så stor bland de vuxna i lägret att denna kurs ofta har

dubbelt så många deltagare som skräddarutbildningen.

Stoltheten som kvinnorna känner när de kan skriva sitt namn istället för att sätta ett tumavtryck är enorm.

– Många vuxna har helt enkelt aldrig fått tillgång till någon sorts utbildning

över huvud taget. Därför är det här värt mycket. De får dessutom lära sig lite engelska på dessa kurser, vilket är väldigt populärt, säger Else Berglund, ansvarig för Svenska kyrkans flyktingsatser i östra Afrika.

Anna Jonasson

FASTEKAMPANJEN

STÖD SVENSKA KYRKANS INTERNATIONELLA ARBETE!

I Sydsudan pågår världens snabbast växande flyktingkris. Stora delar av landet har drabbats av svält och inbördeskrig. Samtidigt tar landet emot flyktingar från Sudan som också flyr från krig. Via LWF (Lutherska världsförbundet/Lutheran World Federation) stödjer Svenska kyrkans internationella arbete tiotusentals sudanesiska flyktingar så att de kan skapa sig en dräglig och trygg tillvaro i flyktinglägren.

SMS:a LIV till 72905 och ge 100 kronor eller swisha din gåva till 9001223. Tack!

Läs mer: www.svenskakyrkan.se/internationelltarbete

SMS:A LIV
TILL 72 905
OCH GE 100 KR

Foto: Magnus Aronsson

Monika Oscarsson (t v) och Gunilla Löf Edberg, biträdande nationell samordnare respektive nationell samordnare för 112-tjänsten Jourhavande präst.

Högt tryck på Jourhavande präst

Jourhavande präst har nu ökat öppethållandet för chatten från fyra till fem kvällar i veckan. Behoven är fortsatt stora, och antalet digitala kontakter ökar stadigt, berättar de nationella samordnarna för tjänsten, Gunilla Löf Edberg och Monika Oscarsson.

Möjligheten att få prata med en jourhavande präst har funnits i över 60 år. Under 2017 tog 112-tjänsten Jourhavande präst emot totalt 74 926 telefonsamtal, ett snitt på 205 samtal/dygn. För tio år sedan, 2008, var antalet samtal 47 891.

– Statistiken har hållit sig relativt jämn sedan 2012. Det ser i nuläget ut som att behovet av telefonsjälvård håller i sig, trots att chatten tillkommit som kanal, säger den nationella samordnaren, Gunilla Löf Edberg.

– Chatten startades för att möta behoven hos lite yngre åldersgrupper, och vår uppfattning är att de som chattar också är yngre än de som ringer. Nu har vi tre olika kanaler, och det känns viktigt att de som behöver samtala kan göra det på det sätt som passar dem bäst.

CHATT UTÖKAS

Under 2017 hade Jourhavande präst 8 417 chattkonversationer (i snitt 40 per öppet dygn) och 1 433 elektroniska brevkontakter.

Eftersom de digitala kontakterna ökar stadigt, förstärks nu chattfunktionen med fler präster i tjänst och öppethållande ytterligare en kväll i veckan.

Chatten är öppen måndag – torsdag kl 20.00 – 24.00, och från och med nu även söndagar.

– Vi bedömer att söndagskvällen är en viktig kväll, då helgen slutar och en ny vecka börjar, säger Monika Oscarsson, biträdande nationell samordnare.

Någon att tala med

Självård är det traditionella namnet för samtal under tystnadsplikt med präst eller diakon. Självårdssamtalet kan handla om allt mellan himmel och jord och behöver inte vara av specifikt ”själs-

lig” eller ”andlig” natur. Allt mänskligt är lika viktigt.

Allt som sägs inom självårdssamtalet behandlas under tystnadsplikt. Självård är kostnadsfri och vanligtvis kan du snabbt få en tid för

samtal med någon av församlingens präster eller diakoner. Det finns inga krav på att du ska kalla dig kristen eller vara medlem i Svenska kyrkan.

Varmt välkommen att ta kontakt med präst för samtal när du behöver någon att dela dina tankar och känslor med!

Botkyrka församling certifierad genom VITA Nykter.

I februari certifierades Botkyrka församling genom organisationen VITA Nykter. Certifieringen visar att alla församlingens kyrkor och övriga lokaler är helt alkoholfria. Församlingen serverar bara alkoholfria drycker, nattvar- den är alkoholfri och alla som arbetar i lokalerna är nyktra.

– Vi har många barn och ungdomar som besöker våra verksamheter och för oss är det viktigt att de, precis som andra, kan känna sig trygga och välkomna till alla våra lokaler, berättar kyrkoherde Beatrice Lönnqvist.

Certifieringen innebär att alla lokaler ska vara alkoholfria, även vid extern uthyrning. Vid till exempel dopfester, minnesstunder eller andra uthyrningar får inget starkare än lättöl serveras.

Fred i religionens namn.

Under våren ordnas en öppen bokcirkel på Botkyrka folkhögskola. Tanken är att man ska få lära sig mer om likheter och skillnader mellan olika religioners uttryckssätt, traditioner och fredssträvanden. Med boken *Fred i religionens namn* som grund möter vi vid varje träff en inbjuden gäst från respektive religion för att samtala kring fredens grund och ursprung. Moderator och kursledare är Olle Westberg, rektor på Botkyrka folkhögskola. 12 april kl 17.00 står kristendomen i fokus och 17 maj kl 17.00 Bahai. Till hösten fortsätter bokcirkeln med träffar om islam, hinduismen och sikhism. *Kursen är ett samarbete mellan det Interreligiösa rådet i Botkyrka och Botkyrka folkhögskola.*

Nyhetsbrev.

Vill du ha information om kommande gudstjänster, konserter och annan verksamhet i Botkyrka församling? Fyll i formuläret på www.svenskakyrkan.se/botkyrka/nyhetsbrev för att börja prenumerera på vårt nyhetsbrev, helt kostnadsfritt. Du får ett brev ungefär en gång i månaden om de kyrkor du väljer.

Svenska kyrkan har fått en ny biskop: Susanne Rappmann.

– Hoppet och glädjen är centralt i den kristna tron. Och idag är jag väldigt glad, sa Susanne Rappmann när hon den 4 mars vigdes till biskop för Göteborgs stift.

Foto: Magnus Aronsson

■ Elfri Earth Hour-konsert

När skymningen börja lägga sig på Lida tar sångerskan Natalie Migdal, gitarristen Lucas Brar ton i den elfria Earth hour-konsert som arrangeras i samarbete med Botkyrka kommun och Elöverkänsligas riksförbund. Under konserten medverkar också Christina Hofgren, präst. Anton Högberg, musiker. Pedagog, Stina Allenbäck Degerheim. All elektronik lämnas utanför kyrkan.

■ Lördag 24 mars kl 17.00 Lida Idrottskyrka, Elfri Earth Hour-konsert.

■ Barnkörkonsert - inför SVT inspelning september 2018

Ta chansen att lyssna på Botkyrka församlings alla barnkörer tillsammans med Camilla Helander, Gunnar Gillfors, Tobias Helldin, Anders Öberg, kontrabas, Jonas Sjöblom, percussion.

■ Lördag 14 april kl 16.00, Ljusets kyrka, Barnkörkonsert.

”Mer än hälften av alla vuxna i Storbritannien ber”

■ Det visar en ny undersökning skriver Kyrkans tidning (nr 3-2018). Böneämnen som toppar är familjen, tacksägelse, läkande och vänner. En femtedel av de som ber kallar sig inte religiösa.

Foto: Mikael Ringlander

»Med den fiktiva kommunen Lafors som samhällspegel, ger oss Gabriela Pichler en berättelse fylld av komik, hopp och medmänsklighet. En historia med varma och underbara personporträtt, där alla skildras utifrån den demokratiska principen om människors lika värde.«

JURYNYS MOTIVERING

SVENSKA KYRKANS FILMPRIS TILL

AMATÖRER

Svenska kyrkans filmpris 2018 gick i år till filmen Amatörer, av regissören Gabriela Pichler.

– Det berör mig mycket att få Svenska kyrkans filmpris. Jag vill att filmen ska ha ett kärleksbudskap, att den inte skulle vara uppdelad i ”onda” och ”goda” karaktärer. Alla gör vi fel någon gång, och alla har något gott i sig. Jag är glad att ni uppfattade det, och jag är jätteglad för priset, sa Gabriela Pich-

ler, när hon mottog priset i samband med Göteborg International Film Festival

Filmen Amatörer handlar om hur det fiktiva samhället Lafors vill ett locka tyskt lågprisvaruhus till orten med hjälp av marknadsföringsfilmer gjorda av lokala ungdomar. Manuset har Gabriela Pichler skrivit tillsammans med författaren Jonas Hassen Khemiri. Filmen invigde Göteborg Film Festival 2018 och mottogs med jubel på en fullsatt biograf Draken.

– Det är en film att bli glad av, men som också ger eftertanke. Den väcker frågor om livsvillkor, arbetsmiljö och solidaritet. Det handlar om en liten ort där folk vet att ”vi har haft vår storhetstid”, men där man kämpar och försöker. Det är gjort med människokärlek och med fantastiskt fina karaktärer, säger Mikael Ringlander, ordförande i juryn för Svenska kyrkans filmpris.

Fotnot: Amatörer har biopremiär 16 mars. Svenska kyrkans filmpris består av 50 000 kronor och statyetten Angelos, skapad av Erland Forsberg.

■ Nya kyrkohandboken

Den nya kyrkohandboken för Svenska kyrkan tas i bruk på Pingstdagen den 20 maj.

■ Handbokens tre böcker, Huvudvolym, Musikvolym och Missale finns nu publicerade på kyrkohandbokens webbplats www.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken

■ Mycket av det som händer i Botkyrka församling hittar du dygnet runt på svenskakyrkan.se/botkyrka

FILMTIPS: Euphoria av Lisa Langseth

Bilder av Paradiset rymmer också alltid bilder av det svåra och det onda.

Filmen tar sin utgångspunkt i ett återseende. Två systrar möts för att göra en resa tillsammans, det är ett kärvt återseende med underton av att deras gemensamma resa inte kommer att bli enkel. De hamnar på den vackraste platsen mitt ute i ingenstans. Där finns ett vitt stort hus med stor trädgård där vattnet porlar och växterna frodas. Människor rör sig stilla, äter vindruvor och mår gott.

Det är som en bild av Paradiset och de som kommer dit, kommer för att de ska dö. När kyrkklockan klämtar kallas en person till sin död. Det är å ena sidan vackert men också obarmhärtigt. Av olika anledningen vill de avsluta sina liv, "lämna" som de kallar det och de gör det värdigt och med lätta steg. Några dagar innan vill de leva det vackra livet och platsen tillgodoser det.

Den äldsta systemen är döende i cancer och vill avsluta värdigt och göra upp med sin yngre syster om allt som hon tycker att hon brustit i. Deras vistelse blir inte ljuv utan likt ormen i paradiset, en påfrestning. De slåss och skriker. De är arga och de är besvikna. De har en ledsagare som likt Gud i

■ Alicia Vikander och Eva Green.

Skapelseberättelsen hjälper dem till en lösning och försoning. Det är inte en film om dödshjälp även om det finns med i ramberättelsen utan en film om att försoning är möjlig. Vägen dit är inte enkel utan skavar men den finns. Det är också en film som tröstar, att även i det svåra så är vi inte ensamma, den sång som avslutar filmen innehåller just den textraden.. du är inte ensam. Tönen från himlen kan te sig obarmhärtig men den kan också skänka tröst och ge en känsla av försoning. *Beatrice Lönnqvist*

Andakt på väg

Korta filmer inför veckan som kommer. Nu finns 52 filmer, en för varje vecka, som ger dig en chans att stanna upp och samla tankarna en stund.

Andakt på väg är precis vad namnet antyder – en kort andakt skapad för dig som är på väg någonstans.

Kanske finns du i morgonrusningen eller står och väntar på en försenad buss.

Varje avsnitt är ungefär 5-10 minuter långt, alldeles lagom för att hinna med att samla dina tankar en stund, vare sig du är på väg hem, till arbete, till Försäkringskassan, till förskolehämtning, till affären, till banken, till skola eller helt enkelt har en liten stund över hemma i soffan.

Nu finns 52 filmer, inspelade i våra kyrkor. Alla filmer är på svenska och har svensk textning.

Andakt på väg är en kort andakt skapad för dig som är på väg någonstans.

Textningen kan du slå på nere till höger i Youtubes videofönster. Alla filmer kan ses kostnadsfritt på Youtubekanalerna Andakt på väg. Läs mer på svenskakyrkan.se/botkyrka/andakt-pa-vag

Välkommen till en stund av stillhet, mitt i vardagens brus.

Stjärnans väg

Nytt quizspel om kristen tro för mobil och platta.

Syftet med spelet är att låta konfirmander och andra få lära sig mer om kristen tro och tradition på ett underhållande sätt.

– Det tog oss över ett halvår av spånande att komma fram till att vi skulle göra just ett quizspel. Det är en bra spelmodell för sådant som det finns ett givet ja eller nej till - historia, bibelberättelser, kyrkans liv och tradition. Ämnen som inte har lika tydliga svar såsom etik och moral och meningen med livet, de frågorna får man istället prata om tillsammans "IRL", säger prästen Peter Håkansson som varit med och tagit fram spelet.

Spelet är gratis att ladda ner via appstore/google play.

Hädanefter i Botkyrka

Beatrice Lönnqvist, Botkyrka församlings kyrkoherde vill att alla ska kunna ta del av hennes vardag och se hur det är att vara kyrkoherde.

På instagram-kontot [@hadanefteribotkyrka](https://www.instagram.com/hadanefteribotkyrka), delar hon bilder som alla är välkomna att ta del av och kommentera.

TONEN
FRÅN
HIMLEN

Hon föddes i april 1914 i Klockargården vid Botkyrka kyrka, där hon också växte upp tillsammans med sina föräldrar och fyra syskon. Möt Aina, som berättar om sin uppväxt för 100 år sedan.

AINA

FRÅN KLOCKARGÅRDEN

TEXT: Daniel Claesson FOTO: Privat

Aina har en stark koppling till Botkyrka församling. Hon är både född och uppvuxen i Klockargården, som ligger strax intill Botkyrka kyrka. Där bodde hon tillsammans med sina fyra äldre syskon, föräldrarna Gerda och Gottfrid och ett hembiträde som hette Elsa. Under ett antal år bodde även Ainas mormor där.

LIKNADE RUMSUPPDELNING

I Klockargårdens nedre våning hade familjen ett matrum, kontor och föräldrarnas sovrum. Här fanns också köket, där hembiträdet Elsa både arbetade och sov. Barnen bodde på övervåningen, tillsammans med mormor. Rumsuppdelningen är sig lik än i dag. Även om Klockargården nyligen har genomgått en stor renovering kan man fortfarande känna igen sig i Ainas beskrivning.

De var ganska många personer som bodde i Klockargården. Men Aina berättar om sin kompis Greta som bodde i ett mycket mindre grannhus tillsammans med sina föräldrar och hela 12 syskon. Något som inte var ovanligt vid den tiden. Gretas pappa var skomakare och kyrkvaktmästare.

I trädgården utanför Klockargården odlade Aina och hennes familj grönsaker, bland annat morötter och blomkål. De hade äppelträd som gav mycket frukt. Äpplena förvarades i ett svaltt på Klockargårdens övervåning och de räckte ofta hela vintern.

– På sommaren åt vi nästan alltid middag på verandan utanför huset. Annars åt vi i matrummet, eller ”salen” som vi sa, berättar Aina.

KYRKAN HAR BETYTT MYCKET

Ainas pappa Gottfrid var både lärare och organist. Han spelade på gudstjänster, vigslar och begravn-

»Då var det världens fest! Botkyrka kyrka fylld med tända ljus och folk kom åkande till kyrkan med slädar.«

■ Aina är både född och uppvuxen i Klockargården, som ligger strax intill Botkyrka kyrka. På bilden är Aina

■ Familjefoto vid Södertäljevägen med Klockargården i bakgrunden.

ningar i Botkyrka kyrka. Då var Aina ofta med uppe på orgelläktaren. När pappa övade fick hon hjälpa till genom att trampa orgel.

– När jag var 14 år fick jag börja i kyrkokören. Jag var så lycklig när jag äntligen fick vara med, säger hon.

Familjen gick till kyrkan varje söndag och vid alla kyrkliga högtider. Allra mest längtade Aina efter julottan.

– Jag såg nästan fram emot julottan lika mycket som julafton. Då var det världens fest! Botkyrka kyrka fylld med tända ljus och folk kom åkande till kyrkan med slädar. Och vi hade tänt ljus i alla fönster i Klockargården, berättar hon.

Det märks att kyrkan, men även sång och musik, har betytt mycket för Aina. När vi pratar om julpsalmer nämner hon Stilla natt och börjar sedan leende sjunga de första stroforna.

KYRKKAFFE PÅ SÖNDAGAR

Aina berättar att familjen ofta ordnade kyrkkaffe i Klockargården efter söndagens gudstjänst. Då bjöd de på sju sorters kakor som mamma Gerda eller Elsa hade bakat.

Nu är det många år sedan Aina och familjen flyttade ifrån Klockargården, men hon minns fortfarande tiden där med stor glädje.

I dag används Klockargården som församlingssal. Vissa söndagar och i samband med sommarmusiken i Botkyrka kyrka är det fortfarande kyrkkaffe här. Klockargården hyrs även ut i samband med minnestunder och dopkalas.

Påsk i Botkyrka

Jesus:
»Innan tuppen gal i natt
har du förnekat mig tre gånger.«
LUK 22:61

BOTKYRKA KYRKA

Lunchmusik

Skärtorsdag 29/3 • 12.00
Tobias Helldin, flygel och sång

Skärtorsdagsmessa

Skärtorsdag 29/3 • 18.30
Soppa serveras i Klockargården
17.30

Långfredagsgudstjänst

Långfredag 30/3 • 11.00

Långfredagsmusik

Långfredag 30/3 • 15.00
Korsets väg
Rune Karlsson, orgel
Carolina Nilsson, recitatör

Påskdagsmessa

Påskdagen 1/4 • 11.00

Botkyrka kyrka

Ljuset kyrka

Tumba kyrka

Folkskaran:
»Välsignad är han
som kommer, konungen, i
Herrens namn. Fred i himlen
och ära i höjden.«
LUK.19:38

Jesus:
»Hur har jag inte längtat efter
att få äta denna påskmåltid med er
innan mitt lidande börjar.«
LUK 22:15

TUMBA KYRKA

Skärtorsdagsmessa

Skärtorsdag 29/3 • 18.00

Långfredagsgudstjänst

Långfredag 30/3 • 15.00

Påskdagsmessa

Påskdagen 1/4 • 11.00

Pilgrimsvandring till Lida

Annandag påsk 2/4 • 10.00
Mässa på Lida 13.00

Jesus:
»Fader, om
du vill det, så ta
bort denna bägare
från mig. Men låt
din vilja ske, inte
min.«
LUK 22:42

Män i skinande kläder:
» Han är inte här,
han har uppstått.«
LUK 24:6

FOTO: Arne Hyckenberg, Alex & Martin,
Magnus Aronsson, Unspalsch

Måndag
26 mars

Tisdag
27 mars

Onsdag
28 mars

Skärtorsdag
29 mars

LJUSETS KYRKA

Morgonmessa i passionstid
Tisdag 27/3 • 9.00

Veckomessa i passionstid
Onsdag 28/3 • 18.30

Långfredagsgudstjänst på finska
Långfredag 30/3 • 14.00

Påsknattsmessa
Påskafton 31/3 • 23.30

Påskdagsmessa
Påskdagen 1/4 • 11.00

Påskdagsmessa på finska
Påskdagen 1/4 • 14.00

Folkhoppen:
»Korsfäst, korsfäst honom!«
LUK 23:21

Jesus:
»Jerusalems döttrar,
gråt inte över mig, gråt över er själva och era barn.«
LUK 23:28

TULLINGE KYRKA

Vardagsgudstjänst med frälsarkransen
Måndag 26/3 • 10.00

Passionsandakt
Måndag 26/3 • 18.30

Vardagsgudstjänst med stilla musik
Tisdag 27/3 • 10.00

Passionsandakt
Tisdag 27/3 • 18.30

Passionsandakt
Onsdag 28/3 • 18.30

Skärtorsdagsmessa
Skärtorsdag 29/3 • 18.30

Långfredagsgudstjänst
Långfredag 30/3 • 11.00

Musik vid korset
Långfredag 30/3 • 15.00

Påskdagsmessa
Påskdagen 1/4 • 11.00

Pilgrimsvandring till Lida
Annandag påsk 2/4 • 10.00
Messa på Lida 13.00

Jesus: »Judas, förråder du Människosonen med kyss?«
LUK 22:48

LIDA IDROTTSKYRKA

Pilgrimsmessa
Annandag påsk 2/4 • 13.00

Jesus:
»Fader, i dina händer lämnar jag min ande.«
När han hade sagt detta slutade han att andas.
LUK 23:46

ÄNGSKYRKAN

Passionsandakt
Måndag 26/3 • 19.00

Andlig vägledning
Måndag 26/3 • 19.30

Passionsandakt
Tisdag 27/3 • 19.00

Andlig vägledning
Tisdag 27/3 • 19.30

Passionsandakt
Onsdag 28/3 • 19.00

Andlig vägledning
Onsdag 28/3 • 19.30

Vardagsgudstjänst
Skärtorsdag 29/3 • 11.00

Långfredagsgudstjänst
Långfredag 30/3 • 11.00
Stabat Mater av G.B. Pergolesi framförs av församlingens musiker

Påsknattsmessa med dop
Påskafton 31/3 • 23.30

Påskdagsmessa
Påskdagen 1/4 • 11.00

Långfredag
30 mars

Påskafton
31 mars

Påskdagen
1 april

Annandag påsk
2 april

Påskan är en härlig tid.
Vår jord blir åter grön, skön och ljus.
Träden knoppas och solstrålarna värmer.
Våren predikar sitt tydliga budskap om uppståndelsen.
Livet har vunnit en seger över döden.